

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

**KOMPYUTER ILMLARI VA
MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI**
XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI
TO'PLAMI
1-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
1-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 355-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

стратегии развития искусственного интеллекта и технологического суверенитета России.

Список использованной литературы:

1. Богословский В.И., Аниськин В.Н., Добудько Т.В. Подготовка будущих учителей информатики в области искусственного интеллекта и обработки больших данных // Новые образовательные стратегии в открытом цифровом пространстве: сборник научных статей по материалам международной научно-практической конференции. 10 марта – 16 марта 2025 г. СПб.: Астерион, 2025. С. 27-30.

2. Концепция подготовки педагогических кадров для системы образования на период до 2030 года (распоряжение Правительства РФ от 24.06.2022 №1688-р. [Электронный ресурс]. – URL: <http://government.ru/docs/all/141781/> (дата обращения 10.09.2025).

3. Подготовка современного учителя информатики на базе «Ядра высшего педагогического образования»: вопросы целеполагания и дидактического проектирования / В.И. Богословский, В.Н. Аниськин, Т.В. Добудько, О.И. Пугач // Научное мнение. 2022. № 12. С. 90-97.

4. Указ Президента Российской Федерации от 10.10.2019 г. № 490 «О развитии искусственного интеллекта в Российской Федерации» / Официальный сайт Президента России. [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/44731> (дата обращения 10.09.2025).

KASBIY TAYYORGARLIGI PROFESSIONAL TA'LIM YO'NALISHNING O'RNI

p.f.n., dots. Alimov Normurot Nosirovich
O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali
Turdimuratov Husniddin Salohiddin o'g'li
Jizzax politexnika instituti magistranti
alikulovsalohiddin6@gmail.com

Annotatsiya: O'qitishning zamonaviy didaktik vositalari asosida bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayoni, bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashga qo'yilayotgan zamonaviy didaktik va metodik talablarni amalga oshiruvchi, umumkasbiy fanlar bo'yicha o'quv materiallarini havola etish shakllarini aks ettirish.

Kalit so'zlar: materiallar qarshiligi, mashina va mexanizmlar nazariyasi, mashina detallari, materialshunoslik, konstruksion materiallar texnologiya, transport.

Buyuk kelajak yaratish va jahon hamjamiyatidan munosib o'rin egallashga dadil qadamlar bilan intilayotgan Respublikamiz uchun yuqori malakali, raqobatbardoshli mutaxassis kadrlar tayyorlash muhim va dolzarb masalalar sirasiga kiradi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi umumbashariy qadriyatlar, O'zbekiston

hududida yashovchi halqlarning boy madaniy merosi, fan va texnologiyalar asosida yuksak umumiy va kasbiy madaniyatga ega, ijodiy faol, ijtimoiy - siyosiy hayotda mustaqil holda mo'ljalni to'g'ri olib bilarigan, istiqbolli vazifalarni oldindan ko'ra olib bilarigan va ularni oqilona hal etishga qobiliyatli mutaxassislarni tayyorlashni ko'zda tutilgan bo'lsa, kadrlar tayyorlash milliy modeli ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy jihatdan boy shaxsni shakllantirish va yuqori malakali, raqobotbardosh kadrlar tayyorlash uchun shart-sharoit yaratib berish, ya'ni yangi ijtimoiy- iqtisodiy sharoitda yuzaga kelayotgan o'zgarishlarga mushtarak tarzda ta'lim- tarbiya mazmunini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishga qaratilgan.

Belgilangan vazifalar asosida tadqiqotimiz ob'ekti bo'lgan 5140900 – Kasb ta'limi (Yer usti transport tizimlari va ularning ekspluatatsiyasi) yo'nalishida bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilar tayyorlash o'quv reja va dasturlari tahlil etildi. Mazkur tayyorlov yo'nalishi bo'yicha quyidagi fanlar bloki o'qitilishi ko'zda tutilgan: 1. Gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bloki. 2. Matematik va tabiiy fanlar bloki. 3. Umumkasbiy fanlar bloki. 4. Ixtisoslik fanlari bloki. 5. Qo'shimcha ta'lim turlari bloki.

Rasmdan ko'rinib turibdiki, bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisini kasbiy faoliyatga tayyorlash tizimi bir necha qism tizimlardan iborat bo'lib, ular ham o'z navbatida o'z qism tizimlari va elementlaridan tashkil topgan.

Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisining gumanitar va ijtimoiy- iqtisodiy fanlar bo'yicha tayyorgarligi milliy va umuminsoniy madaniyat xususiyatlari, inson hayotining ma'naviy-axloqiy asoslari, oilaviy va ijtimoiy an'analarning madaniy asoslari, inson hayotida fan va dinning roli, ularning inson ongiga ta'siri, turmush va dam olish haqidagi bilimlarni, masalan, bo'sh vaqtni samarali tashkil etish usullarini bilishini taqozo etadi. Mazkur blok mazmuni "Gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar" bloki bo'yicha tayyorgarlik DTS dagi bakalavrlarning darajasi va zaruriy bilimlari mazmuniga qo'yilgan talablar asosida belgilanadi.

Matematik va tabiiy fanlar bo'yicha tayyorgarligi - dunyoni bilishning maxsus usuli bo'lgan matematika, uning tushuncha va qoidalarining birligini bilishni, fizika va nazariy mexanika kurslari esa kimyo, ekologiya kurslarini mukammal egallashni nazarda tutadi.

Umumkasbiy tayyorgarlik fanlar bo'yicha tayyorgarligi - bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisining ijtimoiy borliqni his eta bilish va tushunish qobiliyati, hayot yo'lini mustaqil tanlashi, o'zining jamiyatdagi roli va o'rnini anglab yetishi, faoliyatini tashkil etishda aniq maqsadni belgilash hamda qaror qabul qilish malakasi, dunyoqarashi bilan bog'liq.

Ixtisoslik fanlari bo'yicha tayyorgarligi - bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisining o'rganilayotgan aniq ob'ektlar bilan bog'liq mantiqiy fikrlashi, metodologik va ijtimoiy faoliyati elementlaridan iborat. U mustaqil fikrlash qobiliyatlari majmui bo'lib, unga maqsadni ko'ra bilish, faoliyatni rejalashtirish, uning mazmunini tahlil qilish, refleksiya, faoliyatini shaxsiy baholash borasidagi bilim va malakalari kiradi.

"Loyihalash – konstruktorlik – texnologik" kursining asosiy vazifa-lari bo'lib quyidagilar hisoblanadi: zaruriy darajadagi nazariy bilimlar bo'lgan amaliy ko'nikmalarni shakllantirish; mustaqil texnik fikrlash, mustaqil ijodiy ishlash qobiliyatini rivojlantirish; texnik adabiyotlar bilan ishlash ko'nikmasini rivojlantirish.

Umumkasbiy tayyorgarlik fanlari bloki tarkibiga kiruvchi fanlarni esa o'z navbatida quyidagi integrallashtirilgan o'quv kurslari bo'yicha tasniflash mumkin: 1) psixologik-pedagogik turkum o'quv kursi; 2) loyihalash – konstruktorlik – texnologik o'quv kurslari; 3) tuzilish va nazariy turkum o'quv kursi; 4) ekspluatatsion turkum o'quv kursi. Ushbu turkum o'quv kurslari o'z ichiga oladigan o'quv fanlar ruyxati rasmda keltirilgan. Biz o'z tadqiqotimizda “Loyihalash - konstruktorlik - texnologik” turkum o'quv kurslaridagi “Materiallar qarshiligi”, “Mashina va mexanizmlar nazariyasi”, “Mashina detallari”, “Materialshunoslik, konstruksion materiallar texnologiya” o'quv kurslarining kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda ahamiyati va o'rniga asosiy e'tibor qaratdik. Chunki, umumkasbiy tayyorgarlik fanlar bloki bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisini kasbiy faoliyatga tayyorlashda yetakchi rol o'ynaydi. Mazkur kursni o'zlashtirish bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisiga fundamental bilimlarni egallash, texnik ob'ektlarning tuzilishi va ishlash tamoyillarini, shuningdek ixtisoslik fanlarini samarali o'rganish imkonini beradi, ya'ni, ularni o'rganishda olingan bilim va egallangan ko'nikmalar ixtisoslik fanlarida qo'llaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xamidov J.A. Основные компоненты информационно культуры учителя профессионального Хабаршысы, № 4, вестник. Шымкентского социально - педагогического университета.- Шымкент- 2008.
2. Alikulov S. T. Mechanisms of implementation of interdisciplinary relationships between public education and vocational sciences. Effektivnost primeneniye innovatsionnykh texnologiy i texniki v selskom i vodnom khozyaystve» mejdunarodnaya nauchno-prakticheskaya onlayn-konferensiya 25-26 sentabrya, 2020 goda.
3. Xamidov J.A. Modelirovanie protsessa formirovaniya gotovnosti budushchego uchitelya professionalnogo obrazovaniya k primeneniyu informatsionnykh texnologiy// Molodoy uchyonyy.-Chita, 2011.-№12
4. O.Azizov Pedagogika kolleji o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini badiiy asarlar orqali rivojlantirish. Kasb-hunar ta'limi ilmiy-uslibiy, amaliy, ma'rifiy jurnal. OAK Jurnal. 2021y.-1 son.
5. Aliqulov S.T, Azizov O.E., The structure and content of the system for the formation of communicative competencies of future teachers. current research journal of pedagogics 2(6): 141-151, june 2021
6. Turabov Anvar Mavlonqulovich. Oliy ta'limda kredit-modul tizimining ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati, “Ta'lim tizimida fan, innovatsiya va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari” Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya materiallari. Jizzax viloyati XTXQT va MO hududiy markazi, Jizzax 2021 yil. 20 noyabr, 609-613 b.